

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ**

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

«Соціальне забезпечення»

(назва програми)

мова навчання

українська

Слов'янськ – 2021 р.

Розробники:

Пліско Є.Ю., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Панасенко Е. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Стьопкіна А. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
соціальної роботи

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«30» серпня 2021 р. протокол № 1

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Кількість кредитів	5
Рік підготовки, семестр	1 1
Компонент освітньої програми	обов'язковий
Викладач	Пліско Є.Ю. – доктор педагогічних наук, професор кафедри СР
Контактна інформація	pliskoej@ukr.net
Консультації	Середа, 14.30 – 16.00.
Анотація навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна спрямована на формування у майбутніх фахівців соціальної сфери єдиного підходу до організації процесу надання соціальних послуг у соціальних службах України.</p> <p><i>Об'єкт вивчення</i> – система соціального захисту та діяльності соціальних служб.</p> <p><i>Предмет вивчення</i> – діяльність спеціалізованих соціальних служб, організація соціального захисту населення та надання соціальних послуг населенню.</p>
Опис навчальної дисципліни	<p><i>Метою вивчення навчальної дисципліни</i> «Система соціального захисту та діяльності соціальних служб» є формування у майбутніх фахівців соціальної сфери єдиного підходу до організації процесу надання соціальних послуг у соціальних службах, регулювання організаційно-процедурних питань діяльності персоналу.</p>

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (за ЗК-3 ОП);

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (за ЗК-5 ОП);

Фахові компетентності (ФК):

Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різним групам населення, що опинилися у складних життєвих обставинах (за ФК 3 ОП);

Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення (за ФК 4 ОП);

Вміння планування та звітності в системі соціального забезпечення населення (за ФК 6 ОП);

Знання і розуміння системи соціального захисту та діяльності соціальних служб (за ФК 21 ОП).

Ключові слова: соціальні служби, соціальний супровід, патронат, профілактика, реабілітація, соціальне обслуговування населення.

Очікувані результати навчання: здобувачі вищої освіти повинні:

- Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження в роботі з населенням в державних установах;
- Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги різним категоріям населення;
- Використовувати базові знання державної соціальної політики для вирішення завдань соціального забезпечення населення;
- Організувати соціальну роботу з різними категоріями населення завдяки діяльності соціальних служб;

	<p>- Знати, розуміти і використовувати на практиці теоретичні основи соціального захисту та діяльності соціальних служб.</p> <p><i>Навчально-методичні матеріали:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Історія та теоретичні основи технології соціальної роботи в Україні / уклад.: О. М. Палилюлько, Г. Г. Кучеров, О. В. Шевчук та ін. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 235 с. ✓ Система соціального захисту та діяльності соціальних служб: соціальне забезпечення та соціальне обслуговування населення: курс лекцій: навчальний посібник / укладач: Є. Ю. Пліско. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2021. 120 с. ✓ Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія / О. В. Борисова та ін.; Луган. нац. аграр. ун-т. Київ: Кондор, 2019. 465 с. <p><i>Ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ дистанційний курс «Система соціального захисту та діяльності соціальних служб» . URL: http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1059 ✓ мультимедійна апаратура, екран, проектор; ✓ бібліотечні фонди.
<p>Теми</p>	<p>Програма навчальної дисципліни містить такі теми:</p> <p>Тема №1. Система соціальних служб. Державні та недержавні соціальні служби.</p> <p>Тема №2. Особливості соціальної підтримки сім'ї, жінок, дітей та молоді.</p> <p>Тема №3. Соціальна підтримка сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.</p> <p>Тема №4. Напрями соціальної підтримки осіб хворих на ВІЛ/СНІД.</p> <p>Тема №5. Спеціалізовані служби з профілактики правопорушень та</p>

	<p>злочинності.</p> <p>Тема №6. Соціальна освіта та підтримка молоді в створенні сім'ї.</p> <p>Тема №7. Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.</p> <p>Тема №8. Специфіка надання інтегрованих соціальних послуг вимушеним переселенцям.</p> <p>Тема №9. Соціальний супровід.</p> <p>Тема №10. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Тема №11. Соціальна підтримка неповних сімей.</p> <p>Тема №12. Соціальний захист дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Тема №13. Дитячі будинки сімейного типу в системі захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Тема №14. Спеціалізовані служби з вуличної соціальної роботи.</p>
<p>Методичні поради для викладачів «Як навчати?»</p>	<p><i>Основні методи навчання: - проблемне навчання (problem learning); - змішане навчання (blended learning); - технологія клікерс (clickers); - фасилітація</i></p> <p><i>Методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації: словесні, наочні, практичні.</i></p> <p><i>Методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традуктивний.</i></p> <p><i>Методи навчання за рівнем самостійності розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.</i></p> <p><i>Методи активні: диспут, дискусія, мозкова атака, аналіз конкретних педагогічних ситуацій, рольові та ділові ігри, навчальні проєкти.</i></p>
<p>Методичні поради для здобувачів</p>	<p><i>Види роботи здобувачів (реферати, анотації, рецензії; презентації результатів виконаних завдань; доповіді; тези; наукові статті</i></p>

<p>«Як навчатися?»</p>	
<p>Оцінювання</p>	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i></p> <p><u>Види</u>: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (іспит).</p> <p><u>Методи</u>: перевірка самостійної роботи, усне опитування</p> <p><u>Форми</u>: індивідуальна та фронтальна перевірка</p> <p>Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ”</p> <p>(http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf)</p> <p>Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.</p> <p>Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.</p> <p>Оцінювання результатів навчання студентів у процесі <i>лекційного заняття</i> виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції (0,5 балів), складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (0,5 балів).</p> <p><i>Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:</i></p> <p>3 бали – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено</p>

оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 35 б. (денна форма навчання) та 91 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Умовою допуску до складання екзамену є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів. Максимальна кількість балів – 100.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- ✓ звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

- ✓ звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;
- ✓ допущені до складання екзамену.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії. Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі. Іспит проводиться у письмовій формі.

Вимоги:

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора /-ки – це абсолютно нормально.

На практичних заняттях бажана активна участь здобувачів вищої освіти під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість

опонента/-ки,

- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Кафедра соціальної роботи підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, затверджені в ДДПУ (для оцінювання іспиту):

Результати підсумкових форм контролю оцінюються: за національною п'ятибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно») і за 100-бальною шкалою.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільнонавчання становить 59 балів.

Розподіл балів із дисципліни

(денна форма навчання)

Теми лекцій та практ. занять														Самостійна робота	Підсумк. бал (Іспит)	
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	35 б.	60- 100 б.
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
6	6	6	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	65 б.	
100 б. (Мінімум 60 балів)																

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T1	1	0	6	0	3	0
T2	1	0	6	0	3	0
T3	1	0	6	0	3	0
T4	1	0	3	0	3	0
T5	1	0	3	0	3	0
T6	1	0	3	0	3	0
T7	1	0	3	0	3	0
T8	1	0	3	0	2	0
T9	1	0	3	0	2	0
T10	1	0	3	0	2	0
T11	1	0	3	0	2	0
T12	1	0	3	0	2	0

T13	1	0	3	0	2	0
T14	1	0	3	0	2	0
Разом	14	0	51	0	35	0

**Розподіл балів із дисципліни
(заочна форма навчання)**

Теми лекцій та практ. занять														Самостійна робота	Підсумк. бал (Іспит)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	91 б.	60- 100 б.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
+															
3															
9 б.															
100 б. (Мінімум 60 балів)															

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T1	1	0	3	0	7	0
T2	1	0	3	0	7	0
T3	1	0	-	-	7	0
T4	-	-	-	-	7	0
T5	-	-	-	-	7	0
T6	-	-	-	-	7	0

T7	-	-	-	-	7	0
T8	-	-	-	-	6	0
T9	-	-	-	-	6	0
T10	-	-	-	-	6	0
T11	-	-	-	-	6	0
T12	-	-	-	-	6	0
T13	-	-	-	-	6	0
T14	-	-	-	-	6	0
Разом	3	0	6	0	91	0

Оцінювання на іспиті відбувається за такими критеріями. Здобувач вищої освіти отримує оцінку:

Відмінно (90-100 б.) – здобувачів вищої освіти демонструє концептуальні та методологічні знання з дисципліни; критично оцінює концепції і теорії; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; вміє писати тези, наукові статті; демонструє вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, високий ступінь самостійності, академічної та професійної доброчесності.

Добре (75-89 б.) – здобувачів вищої освіти припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; оцінює

концепції і теорії; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; вміє писати тези, наукові статті; вміє започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати вичерпні пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю.

Задовільно (60-74 б.) – здобувачів вищої освіти припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; є упушення і неточності під час оцінювання концепцій і теорій; демонструє низький рівень сформованості вміння писати тези, наукові статті; має ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. За час навчання досить формально ставився до вирішення поставлених завдань, участі у дискусіях, презентації власної позиції в питаннях та рішеннях, що розглядаються; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною доброчесністю.

Незадовільно (26-59 б.) – не здатний продемонструвати розуміння

основних понять навчальної дисципліни; демонструє низький рівень сформованості вміння писати тези, наукові статті; не демонструє будь-яких знань або розуміння основних питань дисципліни; демонструє фундаментальне нерозуміння предмета та відсутність активності у проведенні наукового дослідження.

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності, відвідування: перездача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>)

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він відпрацьовує навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітує про опанування навчального матеріалу.

Дотримання академічної доброчесності.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками передбачає:

- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- ✓ дотримання норм законодавства про авторське право;
- ✓ надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- ✓ контроль за дотриманням академічної доброчесності

	<p>здобувачами освіти.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; ✓ дотримання норм законодавства про авторське право; ✓ надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності. <p>За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.</p> <p>Нормативно-правове забезпечення: Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у "ДДПУ" http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf</p>
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»</p>	<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни:</p> <p>Вивчення дисципліни дає можливість:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ орієнтуватися в системі спеціалізованих служб підпорядкованих Міністерству соціальної політики; ✓ бути ознайомленим із наданням соціальних послуг певними соціальними установами різним категоріям соціально незахищених громадянам, ✓ орієнтуватися в системі джерел соціального законодавства України та міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення та соціальної підтримки;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ аналізувати, узагальнювати соціальні проблеми громадян і правильно застосовувати відповідні методи, засоби та форми соціальної роботи; ✓ прогнозувати тенденції розвитку системи соціального забезпечення та соціальної підтримки і знаходити правильні управлінські рішення; <p>формувані власні погляди на події, процеси та явища в системі соціального забезпечення та соціальної роботи.</p>
--	---

д.п.н. Пліско Є.Ю.

